

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Філологічний факультет
Кафедра української мови і літератури

Проректор із науково-педагогічної
роботи *Наталія МИХАЛЬЧЕНКО*

РОБОЧА ПРОГРАМА

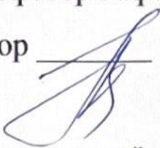
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ У ЗАКЛАДАХ
ВИЩОЇ ОСВІТИ (МОВА)

ступінь магістра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),
освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник: Рускуліс Лілія Володимирівна, професор кафедри української мови і літератури, доктор педагогічних наук, професор (Лілія РУСКУЛІС)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол №1 від «26» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри (Лілія РУСКУЛІС)
«26» серпня 2024 р.

ВСТУП

Інформатизація та інтеграція сучасного суспільства зумовлюють необхідність підготовки практично зорієнтованих фахівців, що спричинює зміни не лише відповідного змістового наповнення предмета, а й передбачає урізноманітнення навчальних технологій підготовки майбутніх словесників із високим рівнем мовно-літературної ерудиції, сформованими вміннями внутрішньо поєднувати в собі психічний, соціальний, культурний, етичний, естетичний та інші складники. Практика є невід'ємною частиною освітнього процесу. Для здобувачів вищої освіти – це можливість перевірити власний рівень володіння теоретичними основами мовно-літературної теорії, поглибити його; вдосконалити навички науково-дослідницької діяльності.

Виробнича практика у закладі вищої освіти (мова) покликана підготувати здобувачів освіти II (магістерського) рівня вищої освіти до виконання функцій викладача закладу вищої освіти; сформувати навички планувати й здійснювати навчальну, самостійну та навчально- й науково-дослідницьку діяльність із дисциплін мовно-літературного циклу на основі отриманих знань із методики навчання фахових дисциплін: урахування традиційних та інноваційних підходів, закономірностей, принципів навчання, вибір методів, прийомів і засобів навчання та форм проведення навчальних занять, зважаючи на психологічні особливості студентського віку.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета практики:

Підготувати здобувачів освіти II (магістерського) рівня вищої освіти до виконання функцій викладача закладу вищої освіти; сформувати навички планувати й здійснювати навчальну, самостійну та навчально- й науково-дослідницьку діяльність із мовознавчих дисциплін на основі отриманих знань із методики навчання фахових дисциплін: урахування традиційних та інноваційних підходів, закономірностей, принципів навчання, вибір методів, прийомів і засобів навчання та форм проведення навчальних занять, зважаючи на психологічні особливості студентського віку.

Завдання практики:

Загальнодидатичні

- ознайомлення зі структурою й змістом освітнього процесу у ЗВО;
- засвоєння форм педагогічної взаємодії викладача й студента;
- ознайомлення з нормативно-правовою базою діяльності ЗВО та його структурних підрозділів;
- аналіз й узагальнення особливостей освітнього процесу в ЗВО;
- ознайомлення з досвідом роботи викладачів;
- формування психологічної готовності до роботи в закладах вищої освіти.

Специфічні (лінгводидактичні)

- аналізувати зміст і структуру освітньо-професійної програми спеціальності, навчальних і робочих планів; навчальних і робочих програм із мовознавчих дисциплін; підручників, навчально-методичних посібників / рекомендацій;
- добирати, аналізувати й систематизувати теоретичні матеріали для лекційних занять;
- розробляти плани практичних та лабораторних занять, добирати систему завдань та вправ;
- окреслювати завдання для самостійної роботи й здійснювати її перевірку в системі MOODLE;
- обирати традиційні та інноваційні методи й прийоми навчання;
- самостійно розробляти ІКТ-супровід до занять;
- розробляти й проводити позааудиторні заходи з мовознавчих дисциплін;
- синтезувати знання, отримані під час засвоєння дисциплін історико-мовознавчих освітніх компонентів і дисциплін психолого-педагогічного циклу;
- аналізувати мовлення здобувачів вищої освіти, розуміти характер помилок і знаходити шляхи подолання їх;
- формувати вміння працювати в системі змішаного навчання;
- проводити наукові розвідки (експериментальні перевірки) з проблем, поставлених у кваліфікаційній роботі магістра; добирати й аналізувати наукову, навчальну, навчально-методичну літературу, осмислювати й використовувати її в практичній діяльності;

Виробнича практика базується на знаннях, уміннях та навичках, засвоєних під час вивчення дисциплін циклу загальної та професійної підготовки на I (бакалаврському) рівні вищої освіти й ОК «Методика навчання фахових дисциплін у закладах фахової передвищої освіти (мова/література)».

Права студентів-практикантів.

1. Звертатися до керівника від бази практики, викладачів кафедри української мови і літератури з усіх питань організації виробничої практики.
2. Брати участь у всіх заходах, що проводяться у ЗВО (семінари, конференції, позааудиторні заходи тощо).
3. Користуватися бібліотеками, веб сайтами, навчально-методичними посібниками ЗВО, зокрема напрацюваннями науково-педагогічних працівників кафедри української мови і літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського.

Обов'язки студентів-практикантів.

1. Виконувати правила внутрішнього розпорядку ЗВО, до якого прикріплено здобувача вищої освіти.
2. Дотримуватися професійно-педагогічної етики.
3. Відповідально виконувати всі завдання, передбачені програмою виробничої практики.
4. Ретельно готуватися до занять із мовознавчих дисциплін та курсу методики навчання української мови.
5. Належним чином оформити звітну документацію, передбачену програмою практики, та здати керівнику практики.

Обов'язки керівника практики.

1. Підготовка рапорту про проведення виробничої практики, в якому передбачено розподіл студентів за академічними групами й визначення групового керівника практики.
2. Контроль за роботою викладачів-методистів від кафедри.
3. Організація та проведення настановчої та підсумкової конференцій.

Обов'язки викладачів-методистів від кафедри.

1. Здійснюють керівництво практикою.
2. Розподіляють студентів за академічними групами.
3. Консультують щодо складання плану лекції та конструювання її тексту, розробки плану практичного й лабораторного заняття; обговорюють проведені заняття.
4. Перевіряють і затверджують конспекти лекцій, практичних і лабораторних занять.
5. Беруть участь в організації та проведенні настановчої й підсумкової конференцій, готуючи студентів до виступів та репрезентації матеріалів виробничої практики.
6. Перевіряють щоденник практики й готують характеристику на студента-практиканта.

ПРОГРАМНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ

I. Інтегральна: Здатність розв'язувати складні задачі або проблеми в галузі освіти, що передбачає здійснення інновацій та/або проведення педагогічних досліджень і характеризується невизначеністю умов.

II. Загальні:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

III. Фахові:

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК4. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання.

ФК5. Здатність використовувати ефективні шляхи мотивації учнів до саморозвитку, спрямовувати їх на прогрес і формувати у них обґрунтовану позитивну самооцінку.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ФК7. Здатність забезпечувати функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

IV. Компетентності предметної спеціальності

ПК1. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки, необхідні для професійної та/або інноваційної діяльності.

ПК2. Здатність оперувати методами наукового аналізу та структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методів, прийомів, методик.

ПК4 Здатність застосовувати поглиблені знання із літературознавства (загального мовознавства) для вирішення професійних завдань; вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ПК5. Здатність використовувати сучасні методи й технології навчання української мови і літератури, доступно транслювати їх у площину навчальних предметів української мови та української літератури з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ПК6. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й створення зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і писемній формах, володіти методикою розвитку мовленнєвої компетенції учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

РН1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

РН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

РН3. Називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.

РН4. Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

РН7. Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.

РН8. Описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

РН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

РН10. Називає і аналізує шляхи мотивації учнів до саморозвитку, демонструє вміння розробляти план практичної реалізації для формування адекватної позитивної самооцінки й я-ідентичності.

РН11. Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.

РН12. Знає та дотримується умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища.

РН13. Демонструє здатність діяти автономно і в команді.

РН14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

ПРН1. Орієнтується в різних лінгвістичних напрямках і школах (літературних напрямках і течіях), критично осмислює історичні надбання та новітні досягнення мовознавчої (літературознавчої) науки, демонструє власну інтерпретацію літературних (мовних) явищ.

ПРН3. Застосовує сучасні методикки й технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі викладання та навчання української мови і літератури.

ПРН5. Уміє застосовувати поглиблені знання з теорії української мови (літератури) для вирішення професійних завдань, вільно користується спеціальною термінологією в галузі досліджень з української філології.

ПРН6. Використовує сучасні технології навчання української мови і літератури, застосовуючи принципи диференціації та індивідуалізації.

ПРН7. Уміє створювати зв'язні монологічні і діалогічні тексти в усній і писемній формах, володіє методикою формування мовленнєвої компетенції здобувачів освіти.

ЗМІСТ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Етапи практики:

Початковий. проведення настановчої конференції в ЗВО, на якій здобувачі освіти ознайомлюються з програмою практики, її метою та пріоритетними завданнями; відбувається розподіл студентів за академічними групами з визначенням тих мовознавчих дисциплін, які вони викладатимуть. У перший тиждень практиканти вивчають документацію (навчальні й робочі програми мовознавчої дисципліни), студіюють науковий та науково-методичний доробок викладача-методиста; знайомляться з академічною групою (групами); складають індивідуальний план роботи; відвідують усі заняття з мовознавчих дисциплін.

Основний. На цьому етапі студенти відвідують лекційні, практичні й лабораторні заняття викладачів із метою ознайомлення з досвідом його роботи; а також заняття інших студентів-практикантів; розробляють і проводять різні види занять (пробні й залікові) із подальшим обговоренням із викладачем-методистом та студентами; добирають ІКТ-супровід до занять; проводять мовний позааудиторний захід.

Реалізація етапу відбувається з урахуванням таких компонентів:

1. *Навчальний:* аналіз лекційних, практичних, лабораторних занять, проведених викладачем; самостійна розробка різних аудиторних форм навчання, обговорення їх із викладачем-методистом; самостійне проведення занять; аналіз занять, проведених іншими студентами-практикантами.

2. *Інноваційно-пошуковий компонент:* аналіз наукової, науково-методичної й методичної літератури з метою вдосконалення освітнього процесу; розроблення власних методик викладання мовознавчих дисциплін у ЗВО з ІКТ-супроводом.

3. *Психолого-педагогічний компонент:* вивчення психологічного портрету академічної групи; виявлення позитивних сторін і труднощів у питаннях її організації, ставлення до навчання.

4. *Методичний компонент:* участь у роботі кафедри української мови і літератури.

Підсумковий: підготовка звіту з проходження виробничої практики в закладі фахової перед вищої освіти й захист її. Усі матеріали практики студент подає керівнику упродовж 5-ти днів.

Методичні рекомендації з підготовки аудиторних і позааудиторних форм роботи

Навчальна робота: магістрант разом із керівником практики визначає теми пробних і залікових занять (лекції, практичні, лабораторні) і проводить їх. Упроваджує матеріали магістерського дослідження в освітній процес.

У процесі підготовки до проведення аудиторних форм роботи студентові слід усвідомити, що форма навчання – це «узаємозлагоджена, гармонійна, цілісна й упорядкована система дій викладача і студента, що ґрунтується на лінгводидактичних засадах, психологічних і психолінгвістичних чинниках, а її результатом є сформованість лінгвістичної компетентності майбутніх учителів української мови».

У сучасній лінгводидактиці науковці виокремлюють: а) традиційні форми навчання; б) форми навчання, до яких уключено елементи дистанційного навчання; в) змішане навчання; г) чисте дистанційне навчання.

Лекція – систематизований і логічний виклад навчального матеріалу з застосуванням засобів і прийомів активізації пізнавальної діяльності студентів, супроводжується засобами наочності.

Семінар – вид навчального заняття, що запроваджується на старших курсах, коли у студентів уже сформувався достатній обсяг теоретичних знань із освітніх компонентів мовознавчого циклу.

Практичне заняття – вид заняття, на якому студент під керівництвом викладача аналізує теоретичні положення освітнього компонента, формує вміння й навички практичного застосування їх.

Лабораторне заняття – форма навчального заняття, на якому студенти проводять експерименти з метою практичної перевірки й підтвердження чи спростування теоретичних засад освітнього компонента; засвоюють методику експериментальних досліджень.

Самостійна робота студента – одна з організаційних форм навчання, що відбита в навчальній і робочій програмах дисципліни; основа освітнього процесу, що вимагає високого рівня мотивації, правильної організації, готовності до виконання різноманітних завдань; розкриває можливості студентам навчитися самостійно працювати в методичних кабінетах, бібліотеці, вдома; формує навички самостійності в навчальній, навчально- й науково-дослідницькій і професійній діяльності.

Навчально- й науково-дослідницька діяльність студента – генератор оволодіння методологією й методами наукового пошуку, що формує науковий світогляд студента, мотивує його до дослідження великого обсягу наукової літератури, вибудовування власної теорії, проведення експерименту й аналізу отриманих результатів.

Методична робота: аналізує плани методичної роботи кафедри; долучається до роботи навчально-методичних семінарів, конференцій, які проводяться в закладі вищої освіти в період практики; вивчає навчально-методичне забезпечення дисциплін.

Наукова робота: студент-практикант проводить дослідницьку й експериментальну роботу за темою наукової розвідки, яку виконує в університеті (анкетування, опитування серед студентів бесіди, творчі роботи, апробує положення методичних гіпотез, систему дидактичних завдань за матеріалами магістерського дослідження тощо); виконує індивідуальні завдання, розроблені керівником-методистом.

Виховна робота: магістрант розробляє сценарій, моделює та проводить заліковий позааудиторний захід; здійснює профорієнтаційну роботу у ЗЗСО; бере участь в організації й проведенні масових позааудиторних заходів (тижня мови, свят, конференцій, круглих столів, дискусій тощо) у ЗВО.

Підсумковий.

Відповідно до індивідуального плану й записів у щоденнику магістрант складає звіт про проходження практики. Подає звітні матеріали практики на кафедру.

Для підбиття підсумків практики проводиться конференція-захист, у роботі якої беруть участь магістранти-практиканти, керівники практики від бази (факультет), керівник практики від кафедри.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюють викладачі-керівники практики, які читають мовознавчі дисципліни, проводять консультації; перевіряють розробки лекцій, практичних та лабораторних занять; розробки позааудиторних заходів; наочний

супровід; відвідують показові заняття студента-практиканта; перевіряють звітну документацію та пропонують оцінку.

Основна форма підсумкового контролю виробничої практики – підсумкова конференція, яка проводиться упродовж тижня після закінчення практики. Під час конференції студенти діляться враженнями про перебіг практики, наголошуючи на позитивні й негативні її сторони, репрезентують напрацьований дидактичний матеріал, фото звіти та інші матеріали. Керівники практики підбивають її підсумки й оголошують попередні оцінки.

Формою підсумкового контролю є залік, на який студент повинен представити увесь перелік документів, передбачених програмою виробничої практики. Комісія приймає залік у терміни, що визначені наказом про практику. У разі отримання незадовільної оцінки під час складання заліку студент має можливість повторного складання за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання. Складання заліку, а також перескладання академічної заборгованості проводиться в установленій термін.

Критерії оцінювання.

«Відмінно» – студент продемонстрував високий рівень володіння теоретичним матеріалом із дисциплін мовознавчого циклу; добирав, аналізував і систематизував матеріал до лекційного заняття; упроваджував інноваційні види лекцій; розробляв практичні й лабораторні заняття, враховуючи як традиційні, так й інноваційні підходи, закономірності, принципи навчання, добираючи методи і прийоми з урахуванням психологічних особливостей студентів та теми заняття; вдало добирав ІКТ-супровід; документацію підготовлено відповідно до всіх вимог і подано керівникові у визначений термін; у щоденнику зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника; здобувач вищої освіти взяв активну участь у підсумковій конференції; характеристика-відгук позитивна («відмінно»).

«Добре» – студент продемонстрував достатній рівень володіння теоретичним матеріалом із мовознавчих дисциплін; добирав, аналізував і систематизував матеріал до лекційного заняття; упроваджував інноваційні види лекцій; розробляв практичні й лабораторні заняття, однак не завжди враховував інноваційні підходи, закономірності, принципи навчання, методи і прийоми з урахуванням теми заняття; наявний ІКТ-супровід; в оформленні документації є певні недоліки, які практикант усунув у визначений термін; у щоденнику зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника; здобувач вищої освіти взяв участь у підсумковій конференції; характеристика-відгук позитивна («добре»).

«Задовільно» – студент продемонстрував задовільний рівень володіння теоретичним матеріалом із дисциплін мовознавчого циклу; добирав матеріал до лекційного заняття, однак не завжди критично оцінював його актуальність і новизну; розробляв виключно традиційні види лекцій; практичні й лабораторні заняття, не завжди враховуючи інноваційні підходи, закономірності, принципи навчання, методи і прийоми; наявний ІКТ-супровід; в оформленні документації є суттєві недоліки, які практикант усунув у визначений термін; у щоденнику зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника; здобувач вищої освіти взяв участь у підсумковій конференції; характеристика-відгук позитивна («задовільно»).

«Незадовільно» – студент продемонстрував низький рівень володіння теоретичним матеріалом із дисциплін мовознавчого циклу; добирав матеріал до лекційного заняття; розробляв виключно традиційні види лекцій, практичні й лабораторні заняття; в оформленні документації є суттєві недоліки, які практикант не усунув у визначений термін; у щоденнику поверхово зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики; є характеристика, підписи керівника; здобувач вищої освіти взяв участь у підсумковій конференції. Документацію оформлено та здано з запізненням; характеристика-відгук негативна («незадовільно»).

Розподіл балів, які отримує здобувач вищої освіти

Види оцінювання	Кількість балів
Щоденник практики з характеристикою й оцінкою роботи студента. Звіт із практики.	20
Конспекти двох лекцій, двох практичних занять, проведених самостійно.	20
Аналіз двох занять (лекція і практичне заняття), проведених викладачем-методистом.	15
Аналіз двох із відвіданих занять (лекція і практичне заняття), проведених іншим студентом-практикантом.	15
ІКТ-супровід	15
Сценарій мовного позааудиторного заходу.	15

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Звіт охоплює такі види документів:

1. Щоденник практики з характеристикою й оцінкою роботи студента.
2. Звіт із практики.
3. Конспекти двох лекцій, двох практичних занять, проведених самостійно.
4. Аналіз двох занять (лекція і практичне заняття), проведених викладачем-методистом.
5. Аналіз двох із відвіданих занять (лекція і практичне заняття), проведених іншим студентом-практикантом.
6. ІКТ-супровід.
7. Сценарій мовного позааудиторного заходу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF>.
2. Державна програма «Вчитель». URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/379-2002-%D0%BF>.
3. Державний стандарт вищої освіти. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/379-2002%D0%BF>.
4. Дороз В. Д. Методика викладання української мови у вищій школі: навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2008. 176 с.
5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.

6. Закон України «Про вищу освіту»
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
7. Закон України «Про освіту»
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
8. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
9. Нікітіна А. В. Українська лінгвометодика для магістрантів: навч.-метод. посіб. Старобільськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 375 с.
10. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика: норми в термінології і мовна практика фахівців: монографія. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
11. Пентилюк М. І., Гайдаєнко І. В., Окуневич Т. Г. та ін. Навчально- й науково-дослідна робота студентів-філологів (реферат, курсова, випускна робота з української мови та методики її навчання): навч.-метод. посіб. для студентів. К.: Ленвіт, 2010. 120 с.
12. Підготовка вчителя-філолога у педагогічному вищому навчальному закладі: монографія / за ред. В. Мельничайка, Л. Струганець. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2017. 420 с.
13. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі: навч. посіб. / за ред. О. Горошкіної та С. Карамана. 2015. 250 с.
14. Рускуліс Л. Методика навчання фахових дисциплін у закладах вищої освіти (мова) у схемах, таблицях, рисунках та коментарях: метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2021. 2022 с.
15. Рускуліс Л. Методична система формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів української мови у процесі вивчення мовознавчих дисциплін: монографія / за заг. ред. М. Пентилюк. Миколаїв: ФОП Швець В. М., 2018. 420 с.
16. Словник-довідник з української лінгводидакти: навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.

Допоміжна

1. Бакум З. П. Модернізація методів навчання української мови. *Складні питання вузівського курсу української мови*: зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2002. С. 6–10.
2. Бакум З. Проектні технології в підготовці вчителів-словесників. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Філологічні студії*. Кривий Ріг, 2015. Вип. 13. С. 412–419.
3. Бацуровська І. В. Освітньо-наукова підготовка магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів: монографія. Херсон: Грінь Д. С., 2016. 514 с.
4. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу в педагогіці. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 2 (63). С. 26–31.
5. Биков В. Ю., Гуржій А. М. Сучасні інноваційні ІКТ-інструменти розвитку систем відкритої освіти. *Педагогічна і психологічна науки в Україні*: зб. наук. праць у 5 т. К.: Педагогічна думка, 2012. Т. 4: Професійна освіта і освіта дорослих. 512 с.
6. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови: навч.-метод. посіб. К.: Генеза, 2005. 180 с.

7. Біскул В. С. Принципи та технології компетентнісного підходу до формування професійної кар'єрної студентської молоді. *Sociology*. 2016. № 5 (133). С. 61–67.
8. Бондар Л. А. Педагогічні умови організації самостійної роботи студентів-філологів у вищих навчальних закладах. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN21/13blavnz.pdf>
9. Василенко Н. В. Компетентнісний підхід в освіті: реалізація теорії та практики. Х.: Вид. група «Основа», 2017. 128 с.
10. Вовк О. І. Комунікативно-когнітивна компетентність майбутніх філологів: нова парадигма сучасної освіти. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2013. 500 с.
11. Голуб Н. Метод проектів у навчанні української мови. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 8. С. 15–19.
12. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі: монографія. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 400 с.
13. Голуб Н. Б. Самостійна робота студентів з риторики: навч.-метод. посіб. Черкаси: БрамаУкраїна, 2008. 232 с.
14. Горошкіна О. Оптимізація самостійної роботи студентів-філологів у процесі вивчення мовознавчих та лінгводидактичних дисциплін. *Українська мова і література в школах України*. 2016. № 10. С. 5.
15. Горошкіна О. М. Лекція як форма навчання методики української мови. *Теория и технология обучения филологическим дисциплинам в вузе и школе: коллективная монография* / [под ред. М. И. Лапенко, И. Н. Авдеевой]. Белгород-Севастополь-Харьков: ООО «Щедрая усадьба плюс», 2013. С. 223–240.
16. Греб М. М. Використання дидактичного потенціалу проблемного підходу в процесі вивчення лексикології української мови у вищій школі. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 2016. IV (44), Issue: 92. С. 21–25.
17. Донченко Т. Власне методичні принципи навчання української мови. *Українська мова і література в школі*. 2004. № 2. С. 2–4.
18. Донченко Т. Інтеграція системно-описового, функціонально-стилістичного і комунікативно-діяльнісного підходів до вивчення української мови. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 2. С. 5–11.
19. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2008. 176 с.
20. Дроздова І. П. Університетська освіта: навч. посіб. Харків, 2013. 212 с.
21. Дубасенюк О. А. Професійна підготовка майбутніх педагогів у контексті інтегративного підходу. *«Інтеграція системи безперервної освіти України в європейській освітній простір: стан, проблеми, перспективи»*: матер. Міжнародної науково-практичної конференції Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009. Вип. 468. Педагогіка і психологія. С.143–153.
22. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
23. Захлюпана Н. М., Кочан І. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. 250 с.
24. Златів Л. М. Комп'ютерна лінгводидактика у викладанні мовознавчих дисциплін для студентів-філологів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Психологія і педагогіка. 2014. Вип. 29. С. 116-120.
25. Златів Л. М. Організація самостійної роботи студентів-філологів на заняттях із мовознавчих дисциплін в умовах кредитно-трансферної системи

- навчання. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. 2012. Вип. 31. С. 171–174.
26. Зязюн І. А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи. Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: монографія. К.; Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. С. 8–10.
27. Зязюн І. Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/853/1/05ziasno.pdf>.
28. Караман С. Сучасні підходи до лінгводидактичної підготовки майбутнього вчителя-словесника. URL: <http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/2296/1/>.
29. Караман С. Упровадження педагогічних інновацій у теорію і практику професійної підготовки вчителя-словесника. URL: <http://publications.lnu>.
30. Князян М. О. Самостійно-дослідницька робота як засіб підготовки студентів до розв'язання проблемних ситуацій у професійній діяльності. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:jXzSW3-VVpJ:www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe.
31. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи; Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. К.: «К.І.С.», 2004. 112 с.
32. Копусь О. А. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів-філологів у вищому навчальному закладі: монографія. Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2012. 429 с.
33. Копусь О. Організація науково-дослідницької діяльності студентів у професійній підготовці майбутніх учителів української мови і літератури. *Українська мова і література в школах України*. 2015. № 3. С. 10–12.
34. Корицька Г., Подлесна І. Реалізація проблемно-пошукової, дослідницької діяльності учнів засобами веб-квест технології. *Українська мова і література в школах України*. 2016. № 11. С. 3–7.
35. Крищук В. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: компетентнісний підхід. URL: <http://scienceandeducation.pdpu>.
36. Кулик О. Пріоритетність текстоцентричного підходу до навчання української мови в загальноосвітній школі. *Теоретична і дидактична філологія*. Переяслав-Хмельницький: ФОП О. М. Лукашевич, 2013. Вип. 15. С. 38–48.
37. Кухаренко В. М. Системний підхід до змішаного навчання. *Інформаційні технології в освіті*. 2015. № 24. С. 53–67.
38. Кучеренко І. А., Мамчур Л. І. Українська мова: шляхи розвитку професійної мовнокомунікативної компетентності: навч. посіб. для студ. Умань: Софія, 2010. 139 с.
39. Кучерук О. Методи навчання в системі понять сучасної лінгводидактика. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 3. С. 10–14.
40. Лузан Л. Характеристика та особливості професійної компетентності вчителів-словесників. *Українська мова і література в школі*. 2014. № 8. С. 54–57.
41. Малихін О. В. Ієрархія компетентностей сучасного педагога. *1025-річчя історії освіти в Україні: традиції, сучасність та перспективи*: матер. Міжн. наук. конф. К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2014. с. 65–75.
42. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних закладів: теоретико-методологічний аспект: монографія. Кривий Ріг: Видавничий дім, 2009. 307 с.
43. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі: навч. посіб. для студентів-філологів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 607 с.

44. Мельничайко В. Я., Пентилюк М. І., Рожило Л. П. Удосконалення змісту і методів навчання української мови. К.: Рад. школа. 1982. 216 с.
45. Методика навчання української мови в ДВНЗ та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. О. І. Потапенка. К.: Міленіум, 2006. 332 с.
46. Нагрибельна І. Самостійна робота в системі підготовки майбутніх учителів початкових класів до навчання української мови: монографія. Херсон: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2016. 310 с.
47. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
48. Нікітіна А. В. Інформаційні технології в методичній підготовці майбутнього вчителя словесника. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/>
49. Нікітіна А. В. Комп'ютерні засоби створення лінгводидактичного архіву майбутнього вчителя-словесника. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/>.
50. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс вчителя-словесника: монографія. К.: Ленвіт, 2013. 338 с.
51. Овсієнко Л. М. Проблеми реалізації компетентнісного навчання в процесі підготовки майбутніх учителів-словесників. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Херсон: Вид-во ХДУ, 2011. Вип. 61. С. 281–286.
52. Овсієнко Л. Проблеми впровадження компетентнісного підходу в процес підготовки майбутніх педагогічних кадрів. *Українська мова і література в школі*. 2011. № 6. С. 46–48.
53. Омельчук С. Підхід до навчання як базова категорія сучасної лінгводидактичної науки. *Українська мова і література в школі*, 2013. № 2. С. 2–7.
54. Остапенко Н. Лінгводидактичні компетентності як основа професійно-педагогічної діяльності майбутніх учителів-філологів. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 4. С. 44–48.
55. Остапенко Н. М. Теорія і практика формування лінгводидактичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ: монографія. Черкаси: вид. Чабаненко Ю. 2008. 330 с.
56. П'ятакова Г. Формування професійної компетентності магістра-філолога в умовах освітніх змін. *Вісник Львівського університету. Сер.: Педагогічна*. 2009. Вип. 25, Ч. 3. С. 151–160.
57. Пентилюк М. І. Інтегративний характер професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника. *Педагогічні науки: зб. наук. пр.* Херсон: ХДУ, 2011. Вип. LVIII. Ч. 2. С. 287–292.
58. Пентилюк М. І. Когнітивно-комунікативна модель удосконалення професійної культуромовної компетентності студентів філологічного профілю. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. Острого: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013. Вип. 40. С. 157–162.
59. Пентилюк М. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. *Українська мова і література в школі*. 2010. № 2. С. 3–5.
60. Пентилюк М., Горошкіна О., Нікітіна А. Концепція когнітивної методики навчання української мови. *Дивослово*. 2004. № 8. С. 5–9.
61. Попович А. Достилістична підготовка майбутніх учителів української мови і літератури у вищій школі. URL: <http://nvd.luguniv.edu.ua/>
62. Родигіна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 112 с.

63. Рускуліс Л. Базові складові теоретико-методичної підготовки майбутнього вчителя української мови. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / гол. ред.: М. Т. Мартинюк. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. Вип. 2. С. 307–315.
64. Рускуліс Л. В. Формування фахових компетентностей майбутніх учителів української мови. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»* / за заг. ред. проф. Є. І. Коваленко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2016. № 4. С. 136–141.
65. Рускуліс Л. Електронний підручник як ефективна інформаційна технологія у процесі підготовки майбутнього вчителя української мови. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр.* / редкол.: І. А. Зязюн (голова) та ін. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2014. Вип. 38. С. 431–434.
66. Рускуліс Л. Закономірності навчання мови в методичній системі формування предметних компетентностей майбутніх учителів української мови. *П'яті Волошинські читання «Творча майстерність Ніли Волошиної у перспективі філологічного простору Нової української школи»*: тези допов. Усеукраїнської наук.-практ. конфер. Миколаїв: МОІППО, 2017. С. 121–124.
67. Рускуліс Л. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості майбутнього вчителя української мови. *Проблеми сучасної педагогічної освіти: Серія: Педагогіка і психологія: зб. статей*. Ялта: РВВ КГУ, 2012. Вип. 36. Ч. 1. С. 10–17.
68. Рускуліс Л. Методологічна сутність категорії «лінгвістична компетентність» у сучасному освітньому просторі. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки: зб. наук. праць* / за ред. проф. Т. Степанової. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2018. № 1 (60), лютий. С. 228–232.
69. Рускуліс Л. Особливості організації й проведення педагогічної та виробничої практик. *Наукові дослідження в ХХІ столітті: теорія і практика (SRTP 2016)*: матеріали І Міжнар. наук.-практ. конфер. Тернопіль, 2016. С. 71–72.
70. Рускуліс Л. Теоретичні засади організації практичних форм роботи у вишах в системі лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів української мови. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (Педагогічні науки): зб. наук. праць*. Луганськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. № 15 (226), серпень. Ч. І. С. 130–138.
71. Рускуліс Л. В. Лекція за способом викладу навчального матеріалу в системі підготовки майбутнього вчителя української мови. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки: наук. вид.* / гол. ред. Носко М. О. Ніжин: ТОВ «Видавництво «Десна Поліграф», 2016. Вип. 140. С. 263–268.
72. Рускуліс Л. Види навчально- та науково-дослідницької діяльності майбутнього вчителя української мови та шляхи їх упровадження в навчальний процес. *Актуальні проблеми лінгводидактики: реалії та перспективи*: матеріали Всеукр. науково-практ. конфер. (Херсон, 2016). Херсон: ХДУ, 2016. С. 138–141. URL:<http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/4786>.
73. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: монографія. Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.
74. Семенов О. Ціннісні пріоритети фахової практики у вищій школі. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 5. С. 35–38.

75. Семеног О. М., Базиль Л. О., Дятленко Т. І. Практика в системі фахової освіти вчителя-словесника: навч. посіб. К. : Фенікс, 2008. 288 с.
76. Семеног О. М., Базиль Л. О., Дятленко Т. І. Фахова практика вчителя-словесника: навч. посіб. Луганськ: Ноулідж, 2011. 496 с.
77. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовно-комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів: монографія. Черкаси, 2006. 371 с.
78. Словник-довідник з української лінгводидакти: навч. посіб. / кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.
79. Трифонова О. С. Домінанти визначення сутності понять «компетенція» і «компетентність». URL: <http://science.andeducation.pdpu.edu.ua/doc/2010/8>.
80. Хом'як І. Мовленнєва компетентність викладача вищої школи. *Дивослово*. 2014. № 1. С. 13–18.